

IV 61
Kapsel

Saatanan wimma kristityssä maailmassa.

Herätyksen ja waroituksen kuwaus kaitille, kaitissa
jäädhyissä ja kaitessa ijässä olewille.

[Jonas Laagus]

Toinen painos.

Jywäskylässä,
Jywäskylän kirjapainossa,
1879.

Saatanan wimma kristityssä mailmassa.

Herättyksen ja waroituksen kuwaus kaikille, kaikissa
jäädhyissä ja kaikessa ijässä olewille.

Toinen painos.

Jyväskylässä,
Jyväskylän kirjapainossa,
1879.

Ote Toht. M. Lutheeruksen kirjasta, „Kristittyin Sota-aseista, joilla heidän tulee sotia saatanaa vastaan.“

§ 43.

„Perfeleellä on, niinkuin wäfewällä herralla, myös hänen waltakuntansa, ja allansa wäfewiä Nuhtinoita (niinkuin Apostoli heitä tässä nimitää), ja jotaisella heistä on allansa koko joukko perfeleitä. — — — Saatanan joukko mahtaa olla sängen suuri, sillä hänen herrautensa ulottuu yli koko mailman. Sentähden täytyy hänen palveliainsakin joukko olla lukemattoman suuri, jonka kautta hänen käskynsä toimitetaan kaikissa paikoissa. Mitä hänen hallituksensa on, osottaa Raamattu monissa paikoissa, ja Raawali itse seuraawissa sanoissa: ja ilman sitä hywin hawaitaan, kun katellaan mailmaa, että hän on walehtelia ja murhaaja, joka ei muuta tee, kuin ottaa sieluja Jumalalta, ja ijankaikkisesti kadottaa; hämittää Kristuksen waltakuntaa ja hänen Ewangeliumiansa, ja täyttää helwetin lattaamatta; paitsi sitä ryöstää hän maalliselta wallalta, jonka Jumala säätänyt ja asettanut on maan päälle, rauhan ja sownnon. Semmoista toimittaa hän osasta itse, osasta henkeinsä kautta joka paikassa lattaamatta wäellä ja täydestä todesta; sillä hän on lewoton henti, joka ei saata olla rauhassa eikä täyty walheesta ja murhasta, jota hän harjoittaa semmoisella waimalla, että Jumalan täytyy tulla enkeleinsä kanssa, ja waltakuntansa wäewyydellä ja waimalla estämään ja hallitsemaan häntä. Siis on hän sängen hirwuihin wihollinen.“

Olkoot nyt nämät Lutheeruksen sanat esipuheen siasa sinulle, sinä pistäinen kirja, joka nyt menet ulos näyttämään niille ihmisille, jotta vielä taitawat ja tahtowat nähdä, saatanan wimman ja mailman hourion ja onnettoman tilan. Kukaties owat wiisaat tässä mailmassa sinua häwäisewät ja wihaawat: jos he sinun hylkääwät ja polttaawat, niin on kuitenkin totuus sinun tuhkastasi kirkasna kuin liekki loistawa sinä suurena päiwänä. Koska Natamin lapset eiwät tahdo uskoa niitä ääniä, jotta taiwaasta ja maan päällä puhuwat, kuulkoot he siis kerran, ehkäin turhaan, totuuden meidän sieluimme wihollisen suusta; sillä hän tietää autuuden-järjestyksen paremmin kuin meidän filosofit ja forkiastioppineet, ehkä hän käyttää tietonsa ihmisten wahingoksi. Sokea, surutoin ihminen! Peliaa tässä helwetin liekkiin paisteesä omaa ja koko suruttoman mailman onnetointa tilaa: joutu parannusta tekemään! Herännyt sielu! näe lakkamiseksi itselles, mi-hinkä toiset owat joutuneet: walwo! Oppimaton! katke ysfinkertaisuutes. Oppineet! häwettäät olla Kristuksen wihollisia!

(Puoleksi valaistu iso huone nähdään: saatana istuu tulifella rauta istuimella: tulientieki ympäröi hänen päänsä; hänen edessänsä on pöytä, sen päällä iso kirja, johonka hän kirjottaa ihmiskunnan welfakirjan: kauempaa kuuluu kirottuun huuto ja parfuminen.)

Saatana (yhsin).

O, että kuitenkin pitää löytyä yksi ylitse minua, wäkewä, korkea ja pyhä! Minä wihaan häntä, mutta minun täytyy kuitenkin hänen edessään wawista ja peljätä, ja minun liki kuusituhatta wuotinen waiwani pitää vielä lisäymän. Tosin olen minä nyt astunut alas maan päälle suurella krukulla, sillä minun aikani on lyhyt; mutta jos minä woisin kükistaa luojani hänen herruudestaan ja tappaa ylösnousneen Kristuksen ja tyhjäksi tehdä Jumalan Hengen sanan ja sakramentein armowaitutukset — kirotot ne ijankaittisesti! Minä tahdon tehdä mitä woin, kostaakseni. Pimeys, kapina, uni, wääräoppi ja eripuraisuus, nämät aseet eiwät ole pettäneet, ja ne owat nyt paraltaan liikkeellä. Pimeys: sillä ihmiset eiwät usko, eiwätkä tunne eikä tottele Raamattua. W. ja S. ja moni muu myrkyttiwät puolet maanasiat sata vuotta sitten. Minä kuulen nyt sydämen riemulla heidän hätähuutonsa liekeistä. (Maaravaa kamalasti). Str—sin lähetin minä; mutta hän oli tyhmä ja tuli pian ulos tungetuksi. Rapina: minä tiedän että se, joka ei tottele laillista esiwaltansa, ei tottele, ei palwela kaittivaltiasta. Uni, sinä hiljainen afe! Sinä liehakoit Pispain ohimmoita, seuraat pappia kirkkoon ja lewität jähdyttävän hiljaa liehtowan siipes lunastettuun sieluun ylitse, jotka luulewat heillä olewan öljyä sammuneissa lampuissa. Kernaasti weisatfoon kristifunta: „O Jumal, sinua kiitäm!“ kernaasti uskofoot että minä ja minun waltakuntani owat woimattomat ja joutilaat: minä pilkkaan heitä kaikkea ja kysyn heiltä: miksi tulette te tänne ijäiseen helmettiin, kuka käski teidän totella minua? Uni ja pensseys! Te olette wieneet useimmat werellä ostetut minun tyköni. Koska joku minun wihoillistani maan päällä julkisesti puhuu ja saarnaa tästä, niin pitävät hänen oppineet hengelliset herruseurajensa, siwistymättömänä ja wimmattuna: he tukkiwat hänen puhettansa järjen ja runofuwausten mufaan, ja panewat papin pois wiralta. Hywä! Wääräoppi: kuin minä walmistan helpotusta parannuksen tiellä petokseni kautta ja wiefottelen kansan pois Jumalan sanasta, niin minä kylwän hietaa heidän silmiinsä, ja he alkawat, ehkä hywän warjon alla, uudelleen palwella minua. Eripuraisuus: tämä afe on kelnoton, niinkauwan kuin elämä parannuksen tuli hehkuu ihmisten sydämissä; mutta niinpian kuin minä hawaitsen että tämä on wäpäynyt —, kohta minä olen läsnä ja awaan kansan filmät näkemään toistensa wifoja ja naurulla tuiffansa panettelemaan. Tämä on minun sydämeni riemu. Toista — kun minä ajattelen elämäni huomonta, ulosheittämistäni . . . (hän hyppää istuimelta, ja lyö rautawalkallansa pöytään, niin että koko sywyyss paukaa,

ja hirwuinen löyhkä nousee, niinkuin tulinen sumu, helwetin sywimmästä sywyydestä. Samassa aukkaa owi, ja muuan henki tulee sijalle).

Saatana.

Mistä sinä tulet? mitäs olet toimittanut?

Senki.

Minä olen waeltanut läpi koko Euroopan kristifunnan, maasta maahan, ja sen ohessa warfinki ja pääomaisesti afunut Akatemioissa ja Oliopistoissa, ja minulla on ollut paljon menestystä ja wähän wastusta. Minä siitä ajasta asti kun minulle onnistui (sillä tämä kunnia on minun) johattaa lunastetut sielut aikaisesta kristillisestä yhsinfertaisuudesta, joka niin paljon waiwasi minua Apostolifessä ajassa, ja minä kuljetin heitä niin kutsutun mailman tieteesen, josta pääwihollinen Paawali waroittaa ja kutsuu sen filosofiaksi, ja joka nyt waltitsee ja hallitsee koko Euroopan, kaunistain itseänsä seppelillä ja Maisteri-kirjoilla, en ole kostaan nähnyt mailmaa enemmin meidän hallitustarkoituksemme kanssa yhteensopiwaimmasa mielesä, kuin juuri nyt. Te, o kuningas! mahdatte tietää, että näiten loistawain oppineitten laitosten kautta (niinkuin se myös kuuluu asian luontoon), sijällinen kristillisyyss ja jalattu elämä Kristuksen meidän pääwihollisemme kanssa on niin tyyni kadonnut, että Greekan ja Rooman pakanalliset kirjoittajat, ja nyhajan wastoin kaitkia totuutta jotiwa filosofia owat niin juurtuneet kaitkein sydämiin, että luojan tarkoitus Akamin lasten pelastuksesta menee hukkaan. Sinä taidat, o kuningas! ymmärtää minun riemuni, kun minä istuin nuorten tuteerawaisten parisssa, ja näin kuinka halullisesti he särpiwät sijäänsä Dwidiuksen Ars Amandin *) ja Strauß'in **) selityksen ja kuinka riemastunut minä olin kuin näin heidän pilkkaawan erästä saarnaa, jossa meidän waltakuntamme totifilla ja eläwillä piirteillä oli maalattu. Ennen oli mulle waikeampi toimittaa wirkaani, sillä löytyi toki joku eli joitakuita, jotka oliwat hurstaasti heränneet, ja näkiwät wiheiliäisen katinkullan, jota yleisölle kaupattiin: nyt owat he kaitki jokeita. Jaa —, mikä riemu! Olioppilaspojat sotkeuwat nyt waltakunnan asioihin. Kerran löysin minä eräässä Oliopiston-kaupungissa papin, joka wapaasti rohkeni puhua totuuden: mutta oppineet karjuuwat, wäittiwät ja irwisteliwät niin lujasti, lemiästi ja pitkästi, ettei kukaan ottanut sen meitä vastaan wihoillisen papin totista walkeutta tutkittawakseen; koko mailma huusi: „juuri on Akademian kunnia!“ ja kaitki jäi entiselleen. Ei kukaan

*) Dwidius oli pakanallinen runonekkaa, ja kirjoitti kirjan „Ars Amandin“ nimeltä, se on: „khalhisen rakastamisen konstti“.

**) Strauß oli mainio tämän wuosiabadan oppinut Saksassa ja kirjotti tunnetun kirjan „Jesuksen elämästä“, jossa hän tekee koko luden Testamentin sijällön sulatti walheeksi.

pidä Raamattua jälkeentamattomana Jumalan sanana; ei kukaan usko että Jumala on kiivaasti pyhä ja vanhurskas — waan kaikki uskovat, ettei maailma taida pysyä ilman niin kutsutuita (opin) tieteitä, ja siinä olen minä heitä wahvistanut. Minun matkustaessani tapahtui, että eräässä Niopistossa muutamia tutenteja heräsi ja rupefi varannusta tekemään. Monta yhtyi siihen joukkoon. Minä paikalle kohta, walloitin heidän päähimonsa ja wiefottelin yhden heistä kirjottamaan toisten rakennukseksi, ehkä suomet vielä osasta peittiwät hänen omat filmänsä; toisen kairwamaan itsensä korkeaan oppiin, — ja minun onnistui kapalosja tufehuttaa alkawan yksinfertaisen elämän heidän sydämissänsä, niin että he nyt owat kelwotomat uskoon ja elämään kristillisyyteen.

Saatana.

Hiljaa, hiljaa. Minä pelkään että joku kuulee tämän meidän hallituksemme sywimmän salaisuuden ja wie sen Latamin lapsille.

Senki.

Siitä ei ole pelkoa. Jos he kohta saawatkin kuulla tämän salaisuuden, owat he kuitenkin niin soaistut, ett'eiwät usko einätkä ymmärä mitä heille puhutaan. Eihän sitä omatta, paikalla saadutta koettelemuksesta uskofi että heidän Wapahtajansa ja pelastukfensa owat heille niin halwat ja wieraat. Matkoillani olen minä tullut tietämään kuinka meidän waltakunnan mutkallisin hallitustapa ofasta on tuttu niin kutsutuisfa kristityisfä, ja kuitenkin he yhteisefsti menewät ansaan, sillä he eiwät usko että sinua, o kuningas! löyttyfään; wielä wähemmin he pelkääwät meitä, jofka yötä ja päiwää olenme toinesfa. Se tapahtui eräässä juhlallisuudefsa — niin oikeen kristityin parahinmasfa juhlasfa, — johon minä tapani jälkeen kolmella silkkinauhallani: filmän pyynnöllä, lihan pyynnöllä ja ylpiällä elämällä olin kofoonwienyt nuoren ja wanhan yhteen minun rakentamaan ilohuoneesen, jossa tanssi, peli, wiina ja fortit y. m. lämmitiwät ruumiin ja sielun Latamin lapsisfa. Siellä käwi kaikki paraamman jälkeen. Toimitettuani että onneton forinhyöjä hirtti itsensä, näin minä joukon wanhempia ja nuorempia miehiä kiinnitettyinä yksitotiesfa kansapuheesfa, ja tahdon sinun luvallas, o kuningas! kertoa mikä tapahtui Yksi Lainopin rohweffori, Raamatun oppinut ja waltakunnan sihteeri tuumasi aineesta: „Tiedollisuuden hyödyllisefstä tahi wahingollisefsta wafutuksesta ihmisiin yhteisefsti.“ Minä tuln juuri heidän tykönsä, kun waltakunnan sihteeri laufui: „mitä raakuus eikö lankeais kofa ihmiskunnan ylitse, jos (opin-) tieteet tahi pimitettäisiin tahi kokonansfa jäisiwät unhotusfin! Meillä olis keski-ajan julmuus wallan päällä. Eikö uudelleen heränneet tieteet olleet hyödylliset edistämään ja auttamaan Lutherusta uskonpuhdistuksen työssä, jofa paitfi heitä ei olis tainnut menestyä?“

Raamatun oppinut. Se on päänänsä tofi asia. Kuinka! eikö ole järjellä lahjoitetun ihmisen welwollisuus wiljellä kallista lahjaa jonka hän luojaltansa on saanut? Katfelkaamme Rannibaaleja *) jofka sywät wihollisensa, ja me tahdomme ylistää oppia ja tiedettä, jofka tekewät meidät kelwollisiksi korkealle päämaalille, jota luominen tarkoittaa: Jumalan kunnia ja ihmisten onni.

Lainopin Rohweffori. Minä olen, ehkä tieteellisefsti siwistynyt, peräti toisefsta ajatuksesta. En minä hylkää tiedettä tieteinä, mutta pidän waikeana ja mahdotonna todefsi näyttää, että Keski-ajan niin kutsuttu julmuus syntyi tiedollisuuden puutteesta; sillä päiwän tapaukset tuowat esiin yhtä kauheita tauluja julmuudesta, kuin kofaan Keski-ajan, ehkä harwoin on enemmän kuin nyt, aina houvaamiseen asti, huudettu tiedollisuudesta. Kristillisyyden wääntäminen ja wäärentäminen, wapaa kaikesta tiedollisuudesta, matkaansaatti yksin pyhän hämärän ja wiimein tyrannillisen pappeinwallan, jofa on paawilaisuuden perustus. Tiedollisuuden wastaherännyt himo wei tofin ihmisjärjen askeleen eteenpäin, mutta ei siihen keskipaikkaan, jossa ristinnaulittu ja wielä elävä Kristus teosfa ja työssä lewittää tulta, elämää ja henkeä syntisten sydämiin. Yleinen järki sai tofin tiedollisuuden kautta nähä läpi pitteen, jofa peitti ihmettätekewän Mariankuwan, ja iloitsi hawaitusta petofsesta; mutta Herralle Kristusfelle kunnian antamisen asemesta alfoi hän kumartaa oman wiisautensa lähteessä nähtyä kuwaansa. Tämä oli tieteen ansio, ja korkeimmalle ei se kofaan woi nousta. Jofa ei ole fokea, näkee kyllä että tiedollisuus waatii olla Jumalana, juuri kun hän tutkimisen tiellä on laittawinaan itsellensä Jumalan. Tiedollisuuden himo on juuri syntiin langenneen ihmisen, turmelluksesta täppä lihallinen pyrkiminen wiisauden ja tiedon perään kaikisfa sekä taivaassa että maassa, ja perustaa itsensä haluun rakastaa kaikkea ja huwitella kaikesta, paitfi omasta pelastuksesta ja autuudestaan Kristusfen kautta. Juuri tämän kautta on tiedollisuus warsin sopiwa wetämään mieltä ja sydäntä Jumalasta turhiin kappaleihin. Ei saateta sanoa, että tiedollisuus ja oppi owat peräti tarpeelliset ja wälttämättömät tähän nykyiseen elämään. Paremmilla tiedollisuusmiehillä on tofin hämäräinen suostumus jumalisuuteen, jofa ei ollenkaan wahingoita eikö estä syntiin langennutta luontoa wapaassa juokfussaan; mutta heidän pakanallisen järkeen nojaawa wiisaus, ja kaikki mitä heidän sielusfaan ja sydämesfään löytyy, todistaa kyllä, että he ehkä kaikella opilla, samate kuin muut Latamin lapset, eiwät ole ylenantaneet kaikkea woittaaksensa Kristusfen, waan sen enämpi pimitänneet ja turmelleet sen lahjan ja woiman, jonka kautta he olisiwat woineet Hänen käsittää. Kuinka kelwoton kepfi tiedollisuus on ajallisen onnen ylöspitämisefsi, sitä todistawat Euroopan lahon-

*) Ihmisryöjiä pakanoita.

neet opinistuimet, asetetut päivän kapinain, mielettömän hillitsemättömyyden ja vapauden huudon viereen, jonka viimeinen määrä on wahingoittaa, tehdä pahaa ja kumota asiain nykyisen järjestyksen kapinan kautta, kuin tuhansittain walapattoja nousee laillista hallitusta vastaan. Jos tohta nämät julmuudet eivät suorastaan käy ulos opistoista, niin on kuitenkin tämä yksi saatanan työ, kun hän on muuttanut tiedollisuuden siwistyneitten pää-uskoksi ja tämän nykyisen elämän perustukseksi, ja tämän petollisen hanfkeen kautta ime-nyt kristittyin sydäimestä ja elämästä sen Jumalan woiman, jota wuotaa Jesuksen Kristuksen Jumalan Pojan uskosta. Eikö se ole surtea ajanleikki, että Kristuksen seuraajitten pitää parhaana hywänänsä kumartaa pakanallisten opinjumalaa ja takaa-ajaa laakeria *) ja tohtorinhattuja huolenpitämättöminä elämästä Kristuksessa. Tällä tavalla kunnittelee perfele kristityissä; hän antaa heidän pitää nimen ja kyllon, mutta syökee heidän kuitenkin helwettiin, sillä ihmisen Poika ei tunne heitä tuomiopäivänä. Pojan, nuorukaisen sielu tulee warahin tutuksi pakanain jumalain ja heidän huorainsa kanssa, hänen päänsä täytetään kumilla, jotka humittawat lihaa ja himoja hywin; ja tapahuuto kaikki tämä Hänen kunniaaksi, joka sano: sallikaat lasten tulla minun tyköni? Tämä surteus käy perinnöksi isältä pojalle, ja pitkällisen tawan kautta on se niin juurtunut, että se on pääasia, kristillisyys syrjäasia. Satawuotiset koettelemukset mahtawat todistaa, että Kristus ja Beliaali, tämän mailman henki ja Raamatun henki eivät taida yhdistettää. Mikä maa, tuka ihminen on tieteitten kautta tullut kristillisyiden kannalta katsottuna paratuksi? Greekan ja Roman jumalat, joitten alttareille Euroopan kristityt wieläkin halullisimmasti käywät, waikuttawat ihmisiin, ehkä tietämättä, paljo enemmän kuin moni usko, juuri sen runollisen welho-laulun kautta, jonka kautta ne istutettiin nuoreen mieleen. Alkoon kukaan wäittäkö ett'ei kuitenkin ole löytnyt oppineita, jotka ovat olleet totisia kristityitä. Nämät ovat harwat, ja niin pian kuin he ovat saaneet elämän Kristukselta, ovat tieteet heissä kadottaneet kiiltonsä, jossa he siihen asti eliwät. Osa näistä herroista on kuitenkin koko elämänsä läpi ontunut molemmille puolille, ja sen kautta osottanut, ettei wanhan käärmeen myrky ole kadottanut intoansa eikä woimaansa. Tässä, näin painawassa asiassa, mahtaa kuitenkin yksin Jumalan oma, ijankaikkinen sana Raamatussa pysyä ja langettaa tuomion, järki juonitelkoon ja koukkuilukoon niinkuin tahto. „Eikö Jumala ole tämän mailman wiisautta hulluudeksi tehnyt? Sillä että Jumalan wiisauudessa mailma ei tuntenut Jumalata wiisauden kautta, niin kelpais Jumalalle tyhjän saarnan kautta niitä wapahtaa, jotka sen uskawat.“ Lukukaat 1 Korinth. 1 luf. 18 wärsyystä luvun loppuun asti, niin teidän pitää näkemän kuinka

*) Laakerin lehdistä tehty seppel pannaan niitten päähän jotta filosofian maistereiksi tehdään.

halpana taiwaan ja maan herra pitää mailman tieteet ja filosofian, ja kuinka sowaistut kristityt wapaehtoisesti juoksewat saatanan ta-
döllisesti wiritettyyn ansaan, ja pyssywät Kristuksen totisina wi-
hollisina. Ei monta lihallista wiisasta ole kutsuttu; ja tämä näyttää
että jota enemmän filosofian itsensä Jumalana pitäminen käy sy-
wälle, sitä kelwottomammaiksi tulewat he vastaanottamaan Jumalan
armotussumuksia parannukseen, jonka he koppinansa ylönkatsewat. Ra-
amatun ijankaikkisen opin jälkeen on se pyhän Jumalan tahto ja pää-
asia, ettei ihmisten pidä ahkeroida oppia lihallisen mielen jälkeen
eikä tiedollisuutta; waan hänen armahawainen tahtonsa on, että
Matamin syntiin langenneitten, kadotettujen lasten pitää tekemän
parannusta, ja tulla elävään yhdistyksen uskon kautta Hänen kans-
jansa, joka heidän lunastanut ja ostanut on. Oppineet tieteen-juma-
loitijat jotka saatanan kawaluuden kautta ovat joutuneet kelwottomiksi
uskoon, kääntäwät asian ylös alasin, ja kotoonpanewat ajatuksellansa
kumwan, jonka kutsuwat tieteeksi, ja ehkä owat itse mestarit, jotka
owat tehneet tämän epäjumalan kumwan, kuitenkin lankeewat maahan
ja kumartawat samaa, ja toiset kokountuwat heidän ympärillensä,
iloihtewat ja ihmettelewät luultua kunniaa ja polweansa nostiastawat
heidän edessänsä. Näitten selitys luetaan Profeeta Esaian 44
luvussa. Mistä arwosta owat ijankaikkinen Jumala ja Hänen Poi-
kansa sowingo näille opinmiehille? Luonnollinen ihminen ei käsitä,
ei ymmärrä niitä kun Jumalan Hengen ja Jumalan waltakunnan
owat: sentähden on se heille iloksi kun joku niin kutsuttu uusi walo
hohtaa tieteille, ja he kämpiwät tämän loisteen perään, läpi tieteit-
ten newain, joihin he surteasti hukkuwat; mutta kun syntinen raukka
jaa murheen Jumalan mielen jälkeen, ylönantaa mailman ja himoit-
ten syntipalveluksen, ja etsii pelastustansa Kristuksessa, silloin ei
kiulu akatemioissa ja yliopistoissa iloa (ehkä enkelit Jumalan edessä
iloihtewat), waan tieteitten kumarteliat päättiwät asian hulluudeksi
ja hurjaukseksi. Tämä on koettelemuksen totuus. Kun tämä nyt
näin käy, niin se on Pharaonillinen paatuminen wäittää, että Ju-
malan kunnia autetaan opin ja tiedollisuuden kautta, jotka juuri
sotiwat itse Jumalan kanssa kunnia-istumesta. Mutta niin sowaistu
on sekä oppinut että oppimaton mailma, ettei he ymmärrä wihaansa
Jumalaa ja hänen sanaansa vastaan. Jos nyt erittäin katsellaan
tieteellistä aatetta meidän aikamamme, niin nähyy kiruhtawainen
hourio käsittäneen koko nuoren sukukunnan; sillä siinä nähdään per-
feleen sytyttämä tulinen kiru ahmoamaan sisäänsä kielehtyn puun
hedelmää, ettei se woimallinen henki, joka nyt kaikissa paikoissa küt-
suu ihmisiä parannukseen, mahtais saattaa tieteitä kuuliaisuuteen
ja alamaisuuteen kristillisyiden alle. Tämän on Jumala salan-
nut korkeilta ja tieteellisesti oppineilta, ja ilmoittanut pienille,
halwoille ja ylönkatsojueille. Tämä on totuus tänäpäinä, totuus
ijankaikkisesti; totuus, jonka suuri Herran tulemisen päivä on aset-
tawa walteuteen ja wahwistawa. Nyt, te hywät herrat! jos

teillä nyt on mitään eestüoda, jonka kautta te Raamatun perustukseen ja Apostoolilisen seurakunnan esimerkin nojaten voisitte minun puhettani kumota, niin antakaa minun kädellä teidän ajatuksenne" — Tässä lopetti professori puheensa, ja sen päälle seurasi yhteinen äänettömyys. Samassa huusi joku ovesta: „valkea on irti, huoneet palaa“, ja niin viensivät kaikki ulos pelastaaksensa itsensä. Enempää en tiedä.

Saatana.

Miks'et taittanut niskoja siltä professorilta, joka juuri on minun pääviholliseni? Minä olen jo kaupan halunnut tappaa häntä, sillä hän tietää meidän valtakuntamme salaisuudet paremmin kuin papit.

Senki.

Sen olisin tehnyt, mutta havaitsin hänen toolinsa takana miehen valkeassa puvussa, näkymättömän kuoleville filmille. Sinä tiedät, o kuningas! hänen voimansa ja nimensä.

(Senki katoaa.)

Saatana (yfsin).

Oli se kuitenkin hedelmällinen viisauden-omena, josta Cewa ja Natani söivät Paratiisissa: heidän lapsensa luulevat tulewansa pelastetuiksi, ehkä he ahkerasti nauttivat samasta hedelmästä, tullaaksensa Jumalan kaltaiksi; tämän kautta wetävät he Hänen vihansa päällensä. Mun ainoa iloni on nähdä kaikkivaltiaan pelastusneuvon tämän kautta käywän kumoon, sillä minä tiedän, että harvat lunastetuista tulewat autuaiksi.

(Syrinä kuuluu: toinen henki tulee sisään.)

Saatana.

Mistä sinä tulet? Mitä olet toimittanut?

Senki.

Minä tulen juuri käräjistä, joissa mulla oli paljo huolta ja tointa.

Saatana.

Mistä käräjistä? Mistä on kysymys?

Senki.

Tiedä, o kuningas! että ystävämmme maan päällä ovat täydesä toimesa meidän päävihollisemme B:n paulaan wangitsemisesta saadaksemme hänen salkoa wetämään juopumuksesta.

Saatana.

Pieniä! Kuinka muutoin kävi?

Senki.

Minä hajin walapattoja, saadakseni ne walapatoiksi, jotka totuutta puhuivat, mutta — —

Saatana.

Ääneti! Sinä olet aasi, ja sinä yfsin hulluin häpiäpilku minun valtakunnalleni. Sinä alotit nyt, niinkuin ennen R—sa, asian, jota et itänä woi hyödyllä ajaa. B., meidän suurin vihollisemme, joka nyt löytyy maailmassa, seisoo korkeimman suojeluksen alla, enkä minä itse ole vielä saanut hänelle suurempaa pahaa tehdä, kuin tappaa hänen ainoan poikansa. Pakene ulos mun filmistäni, älä ota etees mitään tästedes hivatta ja käsyttyä: kiireesti!

(Senki katoaa: kuuluu taempaa ukkonen: tuliset käärmeet, niinkuin pitkäisen tulet, lentävät ristin vastiin ilmassa: henki tulee sisälle, pitkin kädesään puoleksi-jammuneen soiton.)

Saatana.

Noh, mitä sinä tiedät? Mitä olet sinä toimittanut?

Senki.

Minä olen matkustanut ympäri maailmaa, kaupungeissa, hoveissa, kylissä, linnoissa ja mökeissä, sytyttäkseni valkeaa niistä helwetin lähenistä, joita olen puistanut minun kapinaoitoistani, ja se on minulle hywin onnistunut. Aivanhan se käy liiaksi rauhallisesti maan päällä, jollen minä sytytä sydämiä tuleen, turmele järkää ihmisissä, opettaakseni heitä laulamaan sitä helwetillistä weisua wapaudesta, joka tulee sinun ylistyksestäsi, o waimallinen kuningas! ja joka wie ijäiseen waiwaan, ehkä tikapuut sinne ovat kuninkaantuinimet, teloituskirmeet j. n. e. Myös synninlankeemuksen jälkeen tyytyy ihminen useimmin ajalliseen osaan, että hän harwoin puhkeu wallattomiin töihin, jollemme me usjuta häntä tavalla tahi toisella. Mutta annappas minä hurjan nuorison, miehuullisen sotajoukon ja rauhallisten ajukkaiden kesken heilutan minun weristä kapinaoitoani; anna heidän, sinä esyhtävässä loisteessa, joka siitä käy, nähdä kuwansa wäärässä peilissä; anna heidän kuulotella, että owat onnettomia, jorretuita; anna minä walehtelen heille, että ruhtinaat hallitsewat pahasti ja julmuudella: katso silloin on kaikki täydesä kohinassa. Silloin ei tiedä enään alammainen welwollisuuttansa, ei walain arwoa, ei uskollisuutta: silloin työntäwät kaikki tappamaan, polttamaan, lyömään ja muuttamaan kaikki, jota muutettaa taitaan: silloin ei kuninkaan kruunu paljo paina: werityneleet, huuto ja parku huwittawat silloin korviamme. O kuningas! Euroopa on nyt hulluinhuoneen kaltainen, jossa kaikki kahleet kerassaan owat järkhyneet, kaikki owet auwenneet, ja hullut juoksawat ulos wahingoittamaan ja

hirmua herättämään. Monissa maisissa luulee jo löytyvän helvetin eskartanoita; niin mielettömästi käy. Ei ole mahdollista, ettet ole sydämellisellä hyväksymisellä kuullut tuimaa rajua, joka nyt on wälannut Natamin lapsia. Minä kopeilen siitä että olen toimittanut kaiken tämän juuri ajalla, koska kaikkein kauniimman rauhallisuuden alla Jumalan henki woiimallisesti kutsui armaita ihmisiä parannukseen, ja jana monissa paikoissa uhkasi kantaa kauniimpia hedelmiä. Kohta ei nyt enään ole Herran pellolla monta tähkä-päätä: kaikki poljetaan nyt jalkain alle. Se olisi minulle perfeleellinen autuus, jos saisin nähdä, kuulla ja olla joukossa. Nyt tahdon minä uhata kaikkivaltiasta — — —

(Senki wäljenee ja rupee wapijemaan, on maahan lankeemaisijansa).

Saatana.

Joudu tänne minun sylini, ja istu minun wiereeni: minä tahdon suudella sinua ja kruunata sinua tällä kruunulla. Mutta katso waan ettei sinun soittoes sammuu, sillä sinun pitää vielä toimittaa paljon. Sinä olet laittanut kuninkaille monet katkerat hetket, ajanut muutamats heistä maasta ja waltakunnasta, asettanut kansan kapinoitjemaan ja wetänyt ijanikkaisen wihan mailman ylitse, jota Hänen nyt täytyy rangaista, sillä hän on wanhurskas. Lystin kaikesta on, että ihmiset eiwät tiedä, mistä tämä paha walee; mutta wangittuina meidän werkkoomme, auttamattomasti wangittuina, laulawat, puhuwat ja uneksuwat he hulluudesjansa wapaudesta ja paremmista ajoista, ei luullen että me aiwan pian annamme heille palkan ikuisien waiwain kautta. Tämä on ja kutsutaan oikeutta myöten meidän mestarityöksesme. Nyt lepää Jumalan kirous kapinallisen mailman ylitse; me tiedämme sen, mutta maan päällä ne sowaistut ihmiset ottawat kaikki kuin tapahtuu muista lähteistä, eiwätkä koskaan luule, että minä olen kaikkein kapinallisten sieluin ohjaaja ja hallitsija. Meidän pettämät kristityt, olkoot mistä tunnustuksesta tahansa, luulewat hourioisjansa, että he kuitenkin vielä owat Jumalan lapsia, Kristuksen seuraajia ja autuuden perillisiä. Mutta — Ulfon Roomissa olis sinun kuitenkin pitänyt säästää; onhan se wanhastaan meidän pyhin ja uskollisin liittolaisemme!

Senki.

Se on tosi! Mutta se kipinä terwettä järkiä, joka vielä löytyy tänä aikana, kufisti hänen taasen tällä ferralla; sillä se petollinen liekki, jota hän kummitelee, täytyy tuo tuostain pistää niin kowasti silmiin, että hän lankee. Me tahdomme kuitenkin auttaa ufon hänen pyllystänjä.

Saatana.

(Puhalttaa torween: yksi piinahenki tulee sijalle). Käste tänne muutamia kapinoitjioita, jotka wiimeksi tuliwat meidän työomme; minä tahdon kuulla heitä.

Piinahenki.

Sinun tahtos, o Runingas! pitää kohta tapahtuman. (Hän menee: tulee kohta takaisin, kulettain muutamia kirotuita.

Saatana.

Tiedättekö nyt, poikani! että olette minun waltakunnasjani? Mitä maistaa nyt teille se palkka, jonka minä annan niille, jotka owat palvelleet minua sillä uskollisuudella kuin te minulle osotitte?

Saikki.

O woi, woi, woi! emme tienneet, että me sinua palvelimme, me luulimme — — —

Saatana.

Mitä te luulitte? Ettekö te olleet kastetut? Etkö teidän maassa ollut yhtään Bibliää, yhtään pappia? Kuitenkin te ylenannoitte lailliset esiwaltanne, wastoin Raamattua: miksilä te sen teitte?

Yksi kirotuista.

En tiedä mitenkä se käwi, mutta sen tiedän, että meidän maassamme pisti itsensä salaa ihmisten mieliin wälewä halu niinkuin rutto, ja niin kummallinen, että me tuskin olimme ennättäneet ilmoittaa mietteidämme toisille, ennenkuin heitä riwasi sama tauti. Meille näytti silloin, että meidän ruhtinaamme pahasti hoiti hallitusta, että ministerit sortiwat kansaa, että wapaus oli aiwan lyhennetty, että werot oliwat laittomat ja painawat. Me mielimme laittaa kaikki toisella tavalla, saada nykyisen hallituksen pois siirretty, ja uuden muodon kaikkein asian järjestykselle. Epäjärkinen julmuus ja werenjano täytti meidät tämän alla: wapaus, itsewaltaisuus ja irtonaisuus oli päiwän päästö-jana ja sotahuuto, ja kaikki näkyi meille, niinkuin oikeus olis ollut kokonaan meidän puolella. Ihmeellisesti autti meitä onni, jos me tarwitsimme rahaa, aseita ja apua, niin ei meiltä puuttunut mitään. Jos meillä oli salaisia hankkeita, niin ne täytettiin siuruulla, joka tavallisissa tapauksissa olis ollut mahdoton. Tämä teki meidän innokkaksi ja aiwan wimmautiksi, niin että sitä seuraawat häijyt tapaukset eiwät woineet au'aista meidän silmiämme, eikä edes hämmentää meitä pyrkimisessämme luulun onnemme perään. Että olimme walapattoja, murhaajia ja kapinoitjioita, sitä emme aawistaneetkaan, ennen kuin tämä piinahenki osotti sen meille sanalla ja työllä. Nyt pyydän minä, sinun alamaisesi wartioimana, ainoastaan tiimaksi saada palata maahani, wavoittamaan minun wimmatuita maanmiehiäni, että he siuruusti telewät totisen parannuksen, ennenkuin joutuwat meidän jurkuteemme.

Saatana (nauraa julmasti).

Pökö! luuletto että minä olen niin wähan huolellinen ihmisielun turmiosta, että minä vielä lähettäisin wastajanaa niille, jotka

minä ensin olen wiefotellut ja pettänyt? Kaikki mitä olette tehneet, on minun tekoni, ja minä olen mestari jouduttamaan ja kirehtimään sieluja, koska tahdon saada jotakin tehdyksi; sillä jos heidän järkensä ja tuntoinsa saa aikaa malttamiseen, niin olen minä tapannut kaikki upeimmista tapauksista. Tämän hillitsemättömän wapauden-tulen, joka ajoi teidän liikkeelle, sytytti minä, ja se weri, jonka te muodattitte, juoksi minun kunniaksi. Mitä hyvää on teillä nyt ilkeistä töistänne? Joka Herran kun teidän laillinen esiwaltanne huokaa ja waikeroipi teidän tähtenne, pitää tämän piinahengen tuhansin kerroin enentämän teidän waiwojanne. Nyt olen minä teidän laillinen ruhtinaanne; miltä maistuu teille minun palkkani?

Saikki.

Woi, woi, woi! Kirjottu ijankaikkisesti olkoon se hetki, jona me jallimme ajatusten kapinasta tulla sieluhimme! Mutta perustus oli se, me näemme sen nyt, että Herran totinen pelko oli meille tuntematon. Sinun palkkas — — — o helwetti! ei löydy täällä yhtään pakopaikkaa, ei armoa enää!

(Piinahenki ajaa heidät ulos ruostallansa).

Saatana.

Minä olen ensimmäinen kapinoitsija, minä palan kuumempana kuin helwetti himosta kivistä ainoan Ijankaikkisen hänen istuimeltansa. Kun en sitä woi, usjutan minä lunastetut luojaansa vastaan, alamaiset esiwaltaa, lapset wanhempiansa vastaan. (Kuisfuttaa kapinahengelle korwaan.) Jos hallitsijat maan päällä olisi enemmän huolelliset totijesta katumuksesta ja parannuksesta itse tykönsä ja kansasja, ja paraasta päästä walwoisivat että syntisten elämä yhteys Kristuksen kansja olisi todellinen, niin kapina ja keskinäiset sodat olisivat harvat: mutta se on minun iloni, ettei tälle asialle anneta tarpeellista huolta: kaikki käy päällisinpuolin ja tämän kautta me woitamme. (Korkeasti.) Weri wuotaa, parfu-huudot kuuluvat: ollaan maan päällä niinkuin ei olisi yhtään Jumalaa, ei yhtään pelastusta, eikä apua olisi odotettavana. Se on hyvä! Wapaus on nyt se lause, joka kauniin warjon alla sytyttää tulen, muodattaa werta ja waikuttaa sekannuksen. Matamin lapset eivät tiedä mitä wapaus on. Ei he ole wapaista itsewaltaisuuden kautta ja huutamisella wapautta, vaan sitä vastaan aivan paitsi wapautta ja oman hulluutensa orjat, ja heidän tahtonsa on minulle alammainen. Minä yllytän ihmisiä, ja sytytän niin kutsutun wapaudentimon hänessä, joka sitten on hänelle porras, jonka päällä hän saa tilan ryöstää toisilta heidän wapauteensa. Historia todistaa tästä, mutta ei sokeat taida nähdä eikä lukea. Se yksin on wapaa, jolla on korkeimman wiisauden ja totuuden walo ja woima ohjaajana ja hallitsijana, ja jonka sisälliset taipumiset ja ulkonäiset työt ovat yhteensopivat, elikkä takaawat yhteen-

sopiwaisuutta tämän korkeimman ojennusnuoran mukaan. Se on yksin wapaa, jota ei hallitse mikään paha ja jota ei taluteta pois Ijankaikkisen tahdosta: wapaa tottelee ja palwelee wapaasti ja ilolla — — — tämä oli minulle selkeä minun elämäni huomenella — nyt — — — nyt syntiinlankeemuksen jälkeen on ihminen rewitty irti Jumalasta eikä tahdo tehdä hänen tahtoaan, eikä myös woi tulla siihen, ilman uutta luomista ja syntymistä Hengesä: mutta juuri siinä seisoo nyt ihmisen kapinallinen mielenlaatu, että hän pakenee kutsunista tähän uuteen luomiseen ja siihen hänelle valmistettuun pelastukseen, sillä minä olen heidän päämiehenä ja pettäjänsä, niinkuin minä se ollut olen alusta. Naurakoot nyt kowasti kaikki minun henkeni helwetiisiä! Se laitton wapaus, jota maan päällä niin paljo rakastetaan, valmistaa ihmisille haudan meidän tulijessa kuopassa. Se, jonka tahto on minun wallassani ja jota minä hallitsen, sehän on minun, ja minä olen hänen oikea herransa; joka ei tee Jumalan tahtoa, tekehän se minun. Se yksin Ijankaikkinen on asettanut ja määrännyt kuninkaita ja ruhtinoita: ne ovat hänen palveliansa, mutta niitä pitää toteltaman kaitisja, joka ei estä ihmisen autuutta. Kapinoitsijat eivät nyt pelkää, mutta minun saalihini he päänänsä ovat. Nyt tahtowat parattomat pojat alasrepää ne hallitusrakennukset, joita isät woosifitoina ovat valmistaneet, tahtowat nostaa niitten siaan muita, joittenka perustus on wapausswimman wahtu. B. kaupunki, joka on kauwan ollut minun pääsiunpaikkani, ja josta minä olen lewittänyt myrkyäni Euroopan yli kaitellaisessa muodossa, on nyt palopaiikka, josta kapinankiekkä uloskäy. Tätä ei nähdä enempää kuin tähän astikkaan. Vielä ovat jällellä kaitkein enemminkin Jumalaa häpäijewät tapaukset, jos ei ylönluonnollinen woima wäliin tule.

(Saatana wiittaa waltikkaallansa: kapinahenki katoaa. Setten päästä tulee yksin henki sijalle, kantain seppeltä unittuista pääsijänsä.)

Saatana.

Mistä sinä tulet? Onko sinulla mitään hyvää sanottawaa?

Senki.

O Runingas! Itsehän sinä olet warustanut minun tällä seppelillä, jota minä pudistan Matamin lasten yli niin usein kuin he tuntewat jotain muretta pelastuksesta: silloin nukahtowat he mahtiaasti, ja minä warastan pois heiltä sytytetyn säkeneen ja annan heille rauhan. Nyt minä tulen eräästä pappein kokouksesta, joka pidettiin K. kaupungissa: siellä oli suuri joukko pappeja ja keustelemukset olivat wirtut. Piispa autasi kokouksen tilinteolla hiipakunnan tilasta, iloitsi parantuneesta kirjanluwusta, mutta wailitti että linnat enemmin ja enemmin täytetään. Senjälkeen otti hän surkian muodon, ja jutteli suwella liikutuksella, kuinka yksin oia

nuoremmista papeista opin ykspuolisella ja oudolla edestuumisella ovat matkaansaattaneet paljon lewottomuutta yhteisölle, jonka kautta meteli ja sekaannus on nousnut seurakunnissa, niin että huoneelliset olot ovat sekaantuneet, ja pappinsa, jotka hiljaisessa rauhassa ja rehelli-syydellä ovat kokeneet elättää itseänsä saarnawirasja, ylönlatsowat sananfuuliat, mitkä ovat juosseet kuulemaan nuorempia pappeja, jotka näyttävät tahtowansa parantaa seurakuntia. He pitävät ilman sitä seuroja ulkona kirkosta, ja ovat niitten kautta matkaan saattaneet niin kutsutuita herätyksiä, jotka tosin ovat saattaneet waikuttaa hy-wää, mutta yleisesti enempi pahaa, ja on peljättävä, että jotakin waltakuntaa uhkaawaa pahaa saattais olla kätettyä sen alla. Bispa tehoitti sentähden pappiskuntaa ynnä hänen kansjansa keskustelemaan tämän pahan estämisestä, ja rauhan jälleensä rakentamisesta hiippa-kunnassa, että kaikki tulisi entiselleen, joka olisi sitä enemmän tar-peellinen, kuin myös kummia tapoja on kuulumut, niinkuin saanna-minen ja puhuminen kielillä heränneissä, jonka wälkappaleen kautta moni tulee wahwistetutksi ehytyksessään, ja toiset peljätetyiksi luo-pumaan entisestä elämästään ja parannusta tekemään, jonka kaikki herra Bispa sanoi sydämen mureella ja pahetunimisella tulleen tun-temaan, ja pelkäsi että esiwalta saattais tulla kehotetutksi wihaan häntä itseään ja muita vastaan opetusjädystä.

Muuan ääni. Minä otan osaa herra Bispan huoleen tässä kohdassa, sillä minä olen itse nähnyt ne sekaannukset, jotka näitten nuorempain pappein meteli on matkaansaattanut. Kansja ei tyydy enään siihen opetukseen, jonka saapi omassa kirkossa, waan juoksee monta penikulmaa kuulemaan näitä uusia innottelijoita, jotka hau-kuwat wirtaweljiänsä, sortawat muita pappeja, ja waikuttawat eri-puraisuutta puolisoin, wanhempain ja lasten wälillä. He hylkääwät myös W—n wirtaweljan ja P. S—n saarnat. Yhteisö tunkeupi näit-ten pappein ympärille, ja wieläpä monista pitäjistä, niin että walta-kunta heidän seurojensa kautta on waarassa joutua yhteiseen win-maan, jos ei aikanaan estitä parannusta tälle pahalle. En suin-kaan minä tahdo olla päällefantajana, mutta pelkään että jotakin waarallista waltakunnalle saattaa tämän alla olla salattuna ja mat-kassa.

Toinen ääni. Eiwät he tahdo edes kuolewille ihmisille, joita he kysymyksillensä kiusaawat, antaa sakramenttia, jollei he ole jemmofia, kuin he tahtowat heidän olemaan.

Toinen puhuja. Jumala on kuljettanut minua aina lap-suudestani, ja minä tiedän että heränneet ovat wäärässä.

Toinen. Niwan niin!

Muuan ääni. W—n wirtawelja ja P. S—n saarnat an-saitsewat poljettaa jalkain alle.

Toinen. Ras niin — nyt kuulewat herrat itse, kuinka roh-feat he ovat sanoissaan. Tekis juuri mieleni itkeä — — —

Muuan joukosta. En saata hämmästyttää hawaita, että olen opetusjädyn suuren joukon keskellä, joka julistaa minun Herrani Jesuksen Ewanfeliomia, kun kuulen wihaan eläwätä totuutta vastaan, joka tällä hetkellä liikkuu useimpain sydämissä. Jumalan Hengen ääni, joka tällä viimeisellä ajalla sanan kautta waimallisesti puhuu kaikkein sydämillä ja tunnoille, on näinä aikoina herättänyt sekä opettajia että sanankuulioita eläwään ja totiseen huoleen peläs-tuksesta ja autuudesta ja tehnyt sowingon kalliksi ihmisille. Nyt noussewat sekä oppineet että oppimattomat, kowentawat itsensä Ju-malan eläwätä totuutta vastaan ja häpäisewät ja pilkkaawat niin-kuin Juutaan kansja Helluntai-juhlanan, ja tahtowat wäellä ja ulko-kullatulla hätähuudolla tutehduttaa sen Herran liekin, joka on syty-tetty syntisten sydämiin, wapisematta tässä Raikkivaltiaan tuomiota. Laiskuus ja pensseys, jotka sydwänä myrkyinä ja kuluttawana ruos-teena hallitsewat kirkossa, holhotaan ja puolustetaan riemutuksi saatanelle siihen määrään, että myös tällä julkisesti wäännetään, pilkataan ja tahdotaan sulloa Herran julkisia askelia ja tahdotaan ulkopuolisella opin-puhtaudesta ja kawaloilla juonilla estää Kristuksen eläwää henkeä an-tamasta elämästä kuolleille luille. Wai ettekö näe, ettekö wielä woi ymmärtää, että Herra Kristus, jolle yksin kunnia tästä tulee, tä-nä aikana tahtoo koota itsellensä joukon niitä, jotka eläwät Hänen kansjansa totista, salattua, sisällistä elämää? Ettekö ole sokeat ja sokein taluttajat, jotka ette edes woi aawistaa ettekä pyhisistä kirjoj-tuksista lukea, että mitä nyt tapahtuu, on Jumalan työ? Katse-lkaat ympärillenne näitä tuhansia, joittenka silmät owat awatut ja joitten sielut owat johdatetut pimeydestä walkeuteen, jotka owat ylönantaneet mailman, saatanan ja lihan palveluksen, ja nyt wael-tawat uudessa elämässä, ja joittenka työt todistawat tuiwaalle ja mailmalle, että he owat wasta-uudesta syntyneet, ei werestä, ei myös lihan tahdosta, eikä miehen tahdosta, waan Jumalan tahdosta; kat-selkaat heitä, ja tunnustakaat että sen täytyy olla sokea ja kaisen hyvän, kaisen totuuden ja pyhän wihaaja, joka näin kiukulla ja in-nolla asettaa itseänsä tätä Jumalan ihmettä vastaan, mikä näkyy, elää ja waikuttaa meidän päiwinä. O, jos te totuuden kirkaassa peillisä woisitte katella teidän sydämenne tilaa, jemmofisena kun se totisesti on eläwän Jumalan edessä tällä hetkellä, niin hämmäs-tys lankeais teidän päällemme, ja te näkisitte, että nämä nyt taanteen-alaiset papit eiwät waikuta, eiwät tee, eiwätkä puhu omasta wiisau-destansa, waimastansa ja hengestänsä. Owathan he itse saaneet pis-ton sydämiinsä, nähneet oman waaransa, ja sen kautta olleet waditut huutamaan katoilta, mitä heille sanotaan korwaan. Ja eikö näitä Herralta warustetuita todistajia tarwita tänä aikana, jona mailma sekä ulkokultaisuuden että jumalattomuuden kautta rientää siihen hel-wettiin, jota tämän mailman wiisaat ja kirjanoppineet eiwät pelkää, sillä eiwät he usko sitä löytywän. Jumalan pojan werinen sowingo jota tuiwaasta huutaa armoa ja laupeutta, on waikuttanut tämän

hengellisen liikutuksen ja te uskallatte hävyttömästi, kavalan ja kauriin warjon alla, asettaa itsenne neuvoitelemaan vastoin Herraa, joka taimaassa ajuu ja pilkkaa teitä. Koska tuomiopasunta ääntää ja haudat aukenevat ja Jumalan Poika tulee, mihinkä tahtowat silloin nämät totuuden vastaananojat paeta? Onko ihme että kansa raukka juoksee pois teidän kirkoistanne, te suruttomat mailman papit, koska te nukutatte heitä kuolleen järjen uskon hautowaisten siipein alla, tahi talutate heitä horjuwan wiisauden esfyttävässä walossa? Useilla ihmisillä on tunnot vielä awonaiset, jotka halajawat tyydytystä, monta on, jotka itäwöiwät eläwää tunnon-rauhaa. Kun ette woi kuolleella opillanne antaa heille ravintoa, niin ei ole kumma, että he etsiwät sitä kussa luulewat saawanja tarpeensa tyydytyksi. Että tämä herättää teidän kateuttanne on luonnollista, ja teidän tähän saakka näkymätön kiwauteenne Herran lauman puolesta oottaa itsensä nyt esteisissä ja aidoissa, joita panette tielle, ettei lauma pääsis Paimenensa tykö. Tämä on nähtävä juuri teidän käytöstestänne seurain suhteen, joita te rakastatte yhtä paljo kuin waras rakastaa walfeutta. Niin kauan kuin woitte salpata kansan kirkkoon kuulemaan saarvoja — enemmin tahi vähemmän hyvästi luettuja — niin oletta te tyytywäiset; mutta että tarwitaan todellista, sisällistä elämää astuessanne kansan keskelle ja puhuessanne koettelemuksen totuutta, sitä te, herrat, ette usko. Wastatkaa minulle: owatko seurat, joissa weisataan, luetaan, ja puhellaan ja rukoillaan puhtaana opin walossa, owatko ne Jumalan tahi perkeleen tahdon jälkeen? Owatko kiellet heitä vastaan Jumalasta tahi perkeleestä? Jommasta kummasta ne owat. Jos nyt joku rohkenee sanoa, että kiellet seuroja vastaan tulewat Jumalasta, niin täytyy semmoisen kokonaan hyljätä Raamattua, sillä sanasjansa on Jumala selwästi tietää antanut, ettei se ole Hänen tahtonsa, että hänen lapsensa pitää estettämän tulemasta kokoon etsimään Häntä, ja wahvistamaan toisiansa Herransa ja Wapahajansä uskollisessa seuraamisessa. Jumalan tahto ei se ole, että seurakunnan kokoontuleminen yksin pitää sidottaman kirkkoon: eihän Akatemiasa annettava oppi Taloudesta estä talonpoikaa kyntämästä eikä leikkaamasta: mihinkä pitäis siis kirkon hartauden estää seuroja? Talous-rohnessori iloitsee että hänen opetuksensa tulee käytännössä käytäntöön; Pappi wimmastuu kun sanankuulijat harjottawat, mitä hän ja Raamattu owat opettaneet. Kirkossa pitää wireästi käytämän ja armonwältappaleet siellä uskollisesti nautittaman; mutta siellä olewa suuri joukko ja määrätty, wälttämätön ulkonainen järjestys eiwät myödenanna sitä ystävällistä ja keskenäistä keskustelemista itsekin puutteesta ja koettelemuksista, joka sisällisen elämän sekä auttamiseksi että pyyhymiseksi on tarpeellinen ja hyödyllinen. Kirkossa hallitsee ja pitää asian luonnon jälkeen hallitseman hiljaisuus sanankuulian välillä; seuroissa, ulkona kirkosta tapahtuwat keskinäiset kansapuhheet ja keskustelut, niinkuin ystävään kesken. Weljellinen nuhde, waroitus

ja kehoitus, ei ainoastaan yhteisesti, waan suoraan sanottu yffitykselle, ei ole vähäinen elin-aine seuroissa ulkona kirkosta. Tämä kaikki on yhteen sopiwa Jumalan tahdon ja Ewankeliumin sisällisinmän tarkotuksen kanssa. Se joka kieltää tämän totuuden on kokonaan pimeyden, järjen ja ihallisen kristillisyyden pauloissa; hän ei tunne sitä eläwätä henkeä, joka hallitsi Apostollisessa ajassa, — henkeä, jota vielä tänäpänä on sama. Koska Kristus, joka on meidän Herramme ja Kuninkaamme, armonwaltakunnasjansa maan päällä ei ole muuttanut puustawiatiaan siitä armonjärjestyksestä, joka on laki ja ojennusnuora kaikille, jotka tahtowat autuaitfi tulla; kuka antaa siis meille luvan seurain kieltämisellä estää lunastettujen sielujen hengellisen elämän kaswamisen keskenäisen kanssakäymisen kautta? Jumalan totuus ja tunteminen, semmoinen kuin se Raamatussa on ilmoitettu, on laajalle lewennyt maan päällä, ja waltakunnat, maat ja kansakunnat owat sen vastaanottaneet, rakentaneet heille kirkkoja, säätäneet papinwirkoja ja vastaanottaneet saman opetuksen niitten erinkaltaisten opin-selitystapain ja uskojen jälkeen, johon kufin uskon-lahko on suostunut. Tämän kautta on kristillisyytä, jonka Jumala on päättänyt olemaan kaikkein osa ja arpa, saanut toisen ulkomuodon ja ulkonaisen menetyksen, jotka alusta eiwät olleet hänen omansa; tämän kautta on opintawan määräys ja muoto joutunut hallituksen säädettäväksi. Niin on waltakuntain-usko, waltakuntain-kirkko syntynyt, joka eteenasetettujen määrän ja ulkonaisen waariinottamisen kautta pyytää hallita niitten rajain sisällä, jotka ympyröiwät kunkin waltakunnan. Kaikki tämä on itsestään hywää ja kiitettävää, sillä nämät perustukset nojauwat Pyhään Raamattuun. Mutta kaikki historia todistaa myös, että paljaan ulkomuotoin waariinottamisen alla on talwen kylmyys, niin että totinen elämä on muuttunut kuolleeksi tapa-palvelukseksi, jotta eiwät ainoastaan tyhmit neitseet ole löydetty olewan ilman öljyä lampuisaan, waan myös wiihaat owat täyntyneet kuulla huutoa: „ylkä tulee“, että heräisiwät. Kirkon totisessa walossa piirretyt aika-kirjat todistawat, että tämä huuto Herran laupeuden kautta on kuulunut kaikissa vuosijadoissa; ja kun nyt tuhlaaja-poika on palannut takaisin isänhuoneeseen, kun tunnoissa löydyt ja synnin yli surewat miehet ja waimot todella owat ruwenneet etsimään Herraa ja yffiintulleet wahvistamaan itseänsä eläwän parannuksen alla, niin on wanhempi weli, joka oli tyytynyt nukuttamaan itsehurskauteen, suuttunut ja wihastunut niihin, jotka owat tehneet paranuksen tuhwasja ja tomussa, ja tuominnut heränneet sekä papit että talonpojat esfyneiksi ja waarallisiksi. Kun nyt tarwe ja halu kokounta Kristuksen nimeen juuri on ilmaantunut heissä, jotka owat oikeen heränneet, todistaa se selwästi, että tämä halu on Jumalan syyttämä ja että siis kiellet owat perkeleestä, joka mahtaa sydämmellisesti wihata tätä tulista elatus-ainetta totiselle hengelliselle elämälle, jonka kautta ne siemenet parahiten tehdään hebemäliseksi, jotka yhteisen Jumalanpalveluksen alla kylwetään. Sulki-

semmat syntiset ovat Jumalan lasten seurojen karmaat wiholliset ja näitä wainoesjaan on heidän ja tämän mailman ulkonaisiin suhteisiin katsoen parhaimpain ja rehellisimpain ihmisten välillä ainoa yhdyso- paikka siinä, että he wainoovat yhteisesti niitä, jotka tämän mailman kormessa kofountuvat Herran Kristuksen ympärille, Häneltä apua saamaan. Ulkoon intettävä, että Runinfaat, Herrainpäivät ja Kon- sistoriumit ovat kieltäneet heränneitten seuroja, ja ettei näitä suin- kaan ole perfele pakottanut. Muistettakoon kuinka salakavalasti tämä paha henki on ahdistanut uskollisimpia Jumalan lapsia ja saanut heidän lankeemaan, Raamatun todistusten jälkeen; eikä näkyne enään kummalta että waltakuntain suuret wäärien henkien ja neu- wonantawain houkutuksesta ovat ulosantaneet luvattomia sääntöjä, sillä perfeleen kawaluus ei ole wähempi hallitioissa nyt, kuin se oli koska hän wiefotteli Kuningas Daawitin lufemaan kansaa walta- kunnassansa. Jos perfele rohkeni karata elämän Herran Kristuksen päälle, niin ei ole kuningasten-kuunut eikä Bispain lakit wapautetut hänen kofemifistaan. Minä puhun tässä niitten edessä, jotka usko- wat Jumalan sanan, ja luulen ettei kieltöin ohessa seuroja vastaan tarwita ajatella mitään korkeampaa ilmeystystä, kuin sitä, joka sala- kavalasti uloskay meidän autuutemme wihollisesta. Mutta jotta saataisiin tätä jumalatonta kieltöä matkaan on käyretty niitä aikoja, joi- na totinen eshytys oli matkassa, ja siitä kauniista syytä, että estettäi- siin wäärää oppia, on kofoontuminen yhteiseksi rakennukseksi ensin kielletty willityille ja sitten myös niille, jotka uskollisimmasti ovat pitäneet itsensä Raamattuun ja Dunnustuskirjoihin. Tämä on per- feleen kylwentiemen seurakunnan nukkuesja. Se on wanha hätä- huuto, että waltakunnan hywä on waarassa Jumalan lasten seurain kautta, koska hallituksella on niin helppo walwoa näitä tilaisuuksia ja saada tietoa mitä niissä tapahtuu. Mitä tulee puhumiseen kie- lillä, niin eipä pitäis pappein-kofouksessa hallita tietämättömyys, kun kysymys tästä nousee, sillä jokin tietää, että tämä on Uuden Testamentin etuja ja armolahjoja, joista jo Profeetat ja Apostolit ovat puhuneet, niin ettei siitä nyt enää tarwitse olla monisanainen. Että tämä näyttää kummalta pimeälle järjelle, sitä ei tarwita ihme- tellä. Hän, joka on tuomari eläwitten ja kuolluitten yli, Hän päät- tää pian, kenenkä puolella totuus on. Jos kohta minä tuon todis- tuksia kirkkaita kuin aurinko, ja haastan puhuvia koettelemuksia, niin minun pitää ennen osata noutaa perfeleen ylös helwetistä, kuin saada hänen ja hänen morsiammensa, mailman, uskollisiksi Kristus- jelle ja hänen Ewangeliumillensa. Kuitenkin täytyy minun puhua, saarnata ja kirjoittaa, niin että ihmiset, hywät ja pahat henget mah- tawat kuulla minua, huoltapitämättä siitä, mitä tulee kaiken tämän lopuksi."

Tässä lopetti mies puheensa, ja minä olisin suonut, että hän olis ollut hirtetty tahi polkettu, sillä moni niistä, jotka kuulivat häntä, tulivat lyödyiksi tunnoisjansa, eivätkä tiennet mitä heidän

piti ajatella ja päättää siitä kuin hän oli sanonut; ja kauan sain minä tällä kertaa huiskuttaa minun unettawaa kukkaani, ennenkuin wanha perseys jälleen woitti huolettomat papit. Mutta sorretussa opettajissa en woinut mitään waituttaa. Wiimein nousi yffi wan- himmista ja lausui:

Nyt ei suinkaan ole kysymys siitä josko Ewangeliumia pitää julistettaman tahi ei, sillä onhan se säädetty, waan ainoastaan muo- dosta kuinka se pitää tapahtuman, ja seuroista, joilla hywä so- winto häwenee, joka pitää olla opettajain ja sanankuuliain välillä. Kun sanankuuliat alkawat uskoa, ettei heidän pappinsa ole parahia, waan että muita löytyy jotka ovat parempia, niin jokin nyt näkee mihinkä se wetää. Siis pitäisi heitä kieltää menemästä toisten pappein tykö, heiltä neuwoa ottaaksensa autuuden-asiassaan.

Muuan ylistetty Tohtori. Ei se kay laatuun estää kansaa autuuden asiasa etsimästä neuwoa sen tykö, johon heillä on enempi uskallusta. Wapaus täytyy kansalla olla tässä tapauksessa.

Muuan moitittu Tohtori. Löytyyhän samassa kaupun- gissa usiampia Lääkäreitä, ja pidettäisiinhan se häpeällisenä ja kum- mallisena jos joku tahtoi kieltää sairaista kaupungin ulkopuolelta, lifemmältä tahi pitemmältä, etsimästä parannusta sen lääkärin tykö, johon sairaalla on uskallusta. Kussa totinen sielunmurhe löytyy, ei ainoastaan Kateisimuksesta, waan heränneessä ja peljäs- tyneessä omasatunnossa, siinä se olisi Paawillista julmuutta jos tahdottaisiin armoa etsiwältä tulkia tietä sen papin luotse, josta hän tietää että hän itse tekee parannusta.

Muuan ääni. Sanottakoon nyt mitä tahansa seuroista, mutta minä tahdon suoraan tunnustaa, että niissä on jotakin, joka on minulle aivan wastahafioista, niin että minä oikeen pelkäisin käydä niissä. Sillä kun en minä tunne heränneitten tietoa ja vielä vähemmin olen tuttu niin kutsutun siällisen elämän kanssa, niin minulta saattaisivat kysyä asioita, joihin en woisi oikein wastata ja tähänhan olis paha. Ken walmistaa itsensä saarnaan saattaa pel- wotta astua saarnastuoliin; mutta minun mielestäni ei minulla ole mitään sanomista seuroissa, enkä tiedä mitä minä siellä puhuisin.

Toinen ääni. Difein! kun warat ovat niin kehnot, on tosin paras olla misjä sopii, sillä jos —

Tuomioherra. Ei, ei! Ei ollut se herra kontrahtiprowastin tarkoitus, waan hän tahtoi ainoastaan sanoa harjaumattomuudesta, mitä tämän kaltaisiin wirantimituksiin tulee.

Muuan kappalaisen apulainen. Herra kontrahtipro- masti on puhtaasti ja selwästi sanonut kaikkein suruttomain pappein sydämen ajatuksen, ja sen yksinkertaisilla sanoilla. Sille, joka ainoas- taan postillasta tuntee parannuksen järjestyksen, on waarallista antaa itsensä seuraan talonpoikain kanssa, jotka harjoittawat totista paran-

nusta ja aivan helposti näkivät, missä parannus ei ole muuta kuin tyhjä ja kuollut tieto. Tällaiset hengelliset warofoon siis itseänsä tulemasta julkiseen häpeään.

Kun nyt näistä asioista oli sanailtu, lopetettiin kokous ilman mitään päätöskettä. Minä en ollut joutilassa, vaan ylläpidin unta ja penneyttä, joita minä wanhistin niillä pidoilla, jotka samana päivänä arwollinen persoona piti, ja näin ilofseni, että kaikki palasivat entisen uueensa.

Saatana.

Minun kawaluuteni kautta on opetusääty nukkunut kahden siipien alle, jotka warjoovat heitä. Toisen nimi on mailman-kunnia opin kautta; toisen: isot tuloisat pitäjät. Paawalin tulot olivat ruoskitseminen ja kiwittäminen, mitä ei anneta enää meidän päwi-nämme: eletään ruhtinaallisesti ja ollaan ylönmääräisesti palkittuina. Sentähden on meillä täällä liekeissä niin paljo kansaa, jotka luulivat tulewansa autuaaksi. Minä tahdon nyt lystikseni puhutella kahta ahnetta pappia Apostollisesta kirkosta: (Hän puhalttaa pilliin: henki tulee sifälle). Tuo tänne Juudas ja Deemas: joudu!

(Henki menee ja tulee takaisin kahden miehen kanssa).

Saatana.

Koh, herrat kirkkoherrat Deemas ja Juudas: kuinka nyt on herrain seurakuntain kanssa? He owat wissiinki osalliset sownnosta, ja odottawat ijanaikista iloa? Wai mitenkä? Miks'ette wastaa? Deemas, kerro elämäsi! miksi sinä läksit pois Paawalin tyköä, kun hän oli Rooman wankeudessa?

Deemas.

Silloin oli kova aika. Minä ajattelin, että taidollisuus waati, ettei kaikkein pitänyt samalla kertaa hukkaa, sillä Paawalin kuolema oli silminnähtävä. Minä mielin sentähden hiljaisuudessa wetää itseni takaisin, että minä ajallani taasen tulisin esiin, jotta totuudella, joka Paawalin viime tutkistelemuksessa oli aivan alaspainnettu, saattais olla jotakin menestystä. Sentähden matkustin minä Thesalonikaan.

Saatana.

Aivan oikein! Minä tahdoin taidollisuuden ja wiisauden peitteiden alla tyydyttää sitä lewottomuutta, joka silloin vielä joskus liikkui sinun tunnoissas, sillä minä tiesin kyllä, että niinpian kuin sinä tottelit minun kawalampaa petostani, niin tulisi uudelleen sinussa heräävän mailman-rakkauden, joka oli perustus sinun käytökses, hallitsemaan sinua. Minä aikoina, joina Ijanaikaisen kutsuwa henki wäkemästi liikkuu maan päällä, olen minä, niin paljon kuin mahdollista on ollut, kokenut tehdä kutsutut ja heränneet ihmiset hywin

wiisaaksi ja taidolliseksi; sen kautta olen minä tutehuttanut elävän tulen, joka heissä alkoi palaa, ja hiljaisuudessa wienyt heidän takaisin salakristillisyyden pimeöitä polkuja täydellisesti nukkuneeseen tilaan. Koska Ijanaikainen kowaa kutsuu parannukseen, niin löytyy aina joitakuita penseitä, minun lähettiläisiäni, joukossa, jotka huutawat taidollisuutta, ja joka heitä kuulee, hän kuulee minun ääntäni. Mutta mitenkä sait sinä päähäsi tuon kauppa-ajatuksen?

Deemas.

Minä mielin waiuttaa hiljaisuudessa ja omalla tawallani. Paawali kokosi aina apua puutetta kärsiwille seurakunnassa. Minä mielin alkaa, odottaesani parempia aikoja, itse kokoamaan kaupan kautta waroja, joita minä sitten aioin jakaa tarwitsewille. Kauppa käwi myös hywin — — —

Saatana.

Kuinka käwi jakaminen?

Deemas.

Minä ajattelin — — — että minun piti ensin tulla hywin rikkaaksi ja sitte wasta alkaa ulosjakamista; mutta rikkaus ja raha tulivat minulle niin rakkaksi, että minä rakastin heitä liian paljon, tahtoakseni päästä heistä. Kerran waiwaisi minua omatuntoi, ja minulla oli mielessä tarwitsewille pyhille Jerusalemissa lähettää apua; mutta minä lohduin itseni pian ajatuksella, että kukaaties he wasta saattaisiwat joutua suurempaan tarpeeseen ja apu jäi sifseen.

Saatana.

Tässä on meillä kauppa-kristillisyyks kirkkaammasa päivässään. Matamin sokeat lapset eiwät tiedä niin paljo Naamatustaan, että pelkäisiwät rikkautta ja ahneutta, jotka kuitenkin wiewät enimmäkseen kutsutuista minun pimeään waltakuntaani. He kokewat kyllä, ihmisparat, olla taidollisia parannuksen asiassa, mutta leikittelewät niinkauan tulisten hilten, rahain kanssa, sifsi kuin eiwät enään tunne yhtään pelkoa omisjatonnoisjaan. Tällä tawalla menettelewät he, ja pitkittäwät totuuden puolenpitäjinä, ehkä elämä totuuden harjoitus jo aikaa sitten on sammunut. Tällä kutsujaisen erinomattain walaistulla ajalla odotan minä wakuudella suuren joukon kansaa työni. Wisjeleminen tätä mailmaa niinkuin ei sitä wihjeltäisikkään ja waeltaminen pelwossa löytyy kyllä heidän suussansa mutta ei heidän sydämesään eikä elämässään. Kuinka käy muutoin, herra kirkkoherra Juudas, tuloin uloshakemisen kanssa tänä aikana? Owatto nuo kolme hymmentä hopeapenninfiä antaneet oikean inträstin? Sillä inträstihän teidän Herranne seuraajain wälttämättömästi tulee ottaa, wai kuinka? Mutta mitä sinä silloin ajattelit, kuin otit Jerusalemin papeilta rahaa, myydäkses Herras?

Judas.

Miksi kysyt minulta? Oma työshän se oli. Rikkauden rakkaus itti minun sydämeseni kaikkein askeleitten alla, jotka otin Herrani seurassa, eikä minulla ollut oikeaa tahtoa kuolettaa tätä himoani, ehkä minä usein peljästyin kuin kuulin hänen opetuksensa mailman ylönkatseesta, ottamisesta ristiinsä päällensä y. m. Ahneus kasvoi kaiken tiedon alla ja minä paadutin itseni kaikkia sisällisiä nuhteita vastaan. Koska waimo autasi Nardus lastensa, jonka hinnan minä kernaasti olisin pistänyt kuffarooni, suutuin minä Herrani, joka ei seurannut minun neuvoa, ja menin pois saamaan Jesuksen wihollisilta pettämisen palkan. Kun omatunto matkalla soimasi minua, ajattelin minä, että Herra, joka niin usein ennen oli wälttänyt wihollisten ja wäijymisen, kyllä sen nytkin tekee: menin niin, ja otin palkkani. Shtoollisessa, koska minä merkittiin pettäjäksi, astui minun sieluuni hirvuinen kostonpyyntö, ja minä menin ulos täydessä wimmassa, tietoa antamaan paikasta, jossa Herra saatettaisiin wangita. Hirvuinen pimeys peitti minun sieluni, jossa paloi tuli, samanlainen kuin se, jonka nyt tunnen liekeissä. Minä olin ilossani, mutta julmalla tuskalla. Mutta kun minä näin hänen sidottuna ylimmäisten pappein edessä, silloin loisti hän kirkkaasti tawaaullisessa kiillossaan minun silmäini edessä, ja minä näin Jumalan rikkauden siinä sowingotyössä, jonka hänen piti täyttämän. Kaikki hänen sanansa ja puheensa soivat uudelleen minun korviini, ja minä muserrettiin niinkuin wafaralta. Itseni minä näin yskin koko luomisessa ulosfuljettuna osallisuudesta hänen siwintouhristansa. Waa oli minulle ahdas, taiwas fuljettu ja helwetti awoin. Minä kannoin takasin ne kolmekymmentä hopeapenninkiä, ja sain lohduksen, joka ajoi minun puun tykö, jossa lopetin henkeni. Nyt — tällä hetkellä, taidan minä, kumma kyllä, puhua tällä ymmärryksellä — — pian täytyy minun helwetin waimoisja taas kirota ja pillata elämän Herraa. Woi, woi, woi! jos kuitenkin kaikki, jotka parannuksen tiellä rakastawat mailmaa ja niitä kappaleita kuin mailmassa owat, woifiwat lukea tuomionsa minun elämästäni ja lopustani — — mutta he owat sokeat niinkuin minä ollut olen.

Saatana.

Hurraa! Näin se käy kaikille, jotka minun ja kullan kautta ruostuwat sieluisaan. Ensin talutan minä Natamin lapset syntiä tekemään: synnin jälkeen wien minä heidät epäilykseen ja tapan heidät. Jos olisit käynyt sidotun Kristuksen tykö, niin hän olisi vielä tahleisinaan tehnyt sinun autuaaksi. Ha, ha, ha, et sinä muistanut Malkusta, jonka korwan hän paransi. Minä esitin sen. Kas niin! Piinahenki! wie nyt nämät Väänin Prowastit, ja puhu wriästi heidän kansansa tiunnista ja sisäntuloista. (Se menewät.) Natamin heränneet lapset tahtowat nauttia tätä mailmaa lihan mielen jälkeen, ja wähentämättömillä pääsumilla ja inträsteillä

käydä sisälle tawaaßen, ehkä heidän Herrallansa ei ollut, mihinkä olis päätänsä kallistanut. Ensi aikoina hänen tawaaßen astumisensa jälkeen ei onnistunut minulle kietoa heitä, sillä heillä oli kaikki yhteistä: he eiwät ainoastaan antaneet wesi-pikaria ilolla Herran nimesä wään myös kaikki omaisuus oli altisna tarwitsemalle meljelle. Nyt on kuitenkin toisiin, minun myrkkyni on wäkwä heidän sieluisjansa. (Yksi henki tulee sisälle.)

Saatana.

Mistä sinä tulet? Mitä olet sinä toimittanut?

Senki.

Minä olen pitänyt muutamia pappeja tanssi-koulussa, ja monet muut owat sitten heiltä ottaneet opetusta. Asia on nyt jo täydessä menossa.

Saatana.

Tanssi-koulu! Mitä puhut sinä, wanha koiranfilmi? Pappeja tanssi-koulussa! Pian asia ulos: mikä on matkasja?

Senki.

Onhan tanssi-koulu semmonen opetus-laitos, jossa opitaan käwilemään takaperin, niinkuin krapu, tahti hoipertelemaan siwuille, niinkuin juopunut, tahti potkimaan oikealle ja wasemmalle puolelle. Mailmassa tawaksi tullutta tanssia en minä enään tarwitse eesauttaa ja minä häpäisin puhua niin huonosta työstä kuin saattamisesta heitä pyörrälle jaloista, jotka ensin owat joutuneet pyörrälle päästä. Ei, mutta kun kansa alkaa tanssata Raamatussa, silloin siitä toista tulee.

Saatana.

Tanssata Raamatussa? Buhu selwää puhetta!

Senki.

O Kuningas! Tiedäthän sinä että useampia vuosikymmeniä takaperin wäkwä kutsuwa henki liikkui, joka woimallisesti waati ylhäistä ja alhaista parannukseen. Kun suuri paljous vastaanotti kutsunisen, niin meidän waltaamme uhkasi suuri wähenyys. Pelko lankefi maakuntain yli, enkä minä tiennyt, mitenkä minun piti pyfäyttää ja estää totuutta hänen joitfussaan. Minulla ei ollut muuta neuwoa, kuin laittaa matkaan tanssikoulu, ja kaikki pappia oli kohta halukkaat saamaan opetusta. He oliwat molemmat kutsutut parannukseen: he kutsuiwat myös sanankuulioitansa parannukseen, mutta minä laitoin kunnioitettawat herrat tasajelle perustukselle, jossa nyt tanssaawat ja hulluttelewat kiwaudella ja innolla. On totisesti lysti katsoa heidän tanssiansa, jolla sinä o Kuningas, jonakuna päiwänä saat huwitella itseäs. Tanssiesja löiwät he päänsä yhteen,

kiivastuivat toisiinsa ja häpäisewät nyt toisiinsa niinkuin suurimmat wiholliset ainakin. Njia oli se: miehet olivat molemmat lyödyt tunnoisjansa, ja etsiwät parannusta taudillensa. Toinen seisoi lain alla, lafi ynnä ulkonaiset rukoutset olivat hänen lewottomuudessansa ja tunnon-waiwoisja hänen ainoa tukensa ja lohdutuksensa. Toinen, enemmin hempiä poita, suuttui jokapäiwäisen parannuksen waiwoihin, poikkefi ewankeliumilliselle laitumelle, ja walitti itsetehdyn uskon lohdutukseksen, uskon, joka wapauttaa hänen hetkellisestä synnin tunnoista, katumuksesta ja parannuksesta, ja hän huwittelee nyt itseänsä uskollansa paraalla tawalla, ja on arwattawasti köykäisempi ja iloisempi tanssaaja, kuin toinen toweri, jolla vielä kuitenkin on joku paino päässä ja jaloissa. Suuri oja ihmisistä, joilla on tunto welastansa ja synnistänsä, seuraa lainopettajaa; jota vastaan irtonainen kansa, jolla joskus on ollut wähä tunnon-lewottomuutta, josta kernaasti tahtowat päästä, wikkellästi pyöriwät niin kutsutun ewankelistan tanssifalissa.

Saatana.

Siljaa — — — minä kuulin Njankaittisen ukkosen jyrisewän ympäri taivasta ja maata, enkä woinut tarfoin käsittää puhetas. Selitä asia tarkemmin.

Henki.

O Kuningas! sinä tiedät, mikä wärewä tuki wäärä-oppi on meidän waltakuntamme pysymiseen. Sinä tiedät että ainoastaan jokapäiwäisessä, eläwässä parannuksessa seisowa ihminen, joka syntisaastaijuudellensa makaa Sowittajan edessä, ja tällä pitkittää uskollisen elämän loppuun, woi wälttää meidän kadotuksemme. Nämät minun tanssi-poitani ovat tahtoneet wälttää tätä, ja toinen walitti laintäyttämisen ynnä rukouksen wapahtajaksensa; toinen walitti uskon ilman katumusta ja parannusta, joka tekee hänen keweäksi ja wirtukiksi, ja molemmat ovat siis käyneet armonistuimen ohitse, ja kumpankenkin heistä kokee houkutelulla tykönsä niin monta kuin taitaa. Molemmat tulivat tosin kutsutuksi ja wiedyiksi Jumalan Pojan Lasareettiin, että siellä, Herra itse lääkärinä, pysyisiwät kaiken elämänsä ajan; mutta koska lainopettaja luuli wähän parantuneensa, karkasi hän tauti-huoneesta, ja luuli olewansa kokonaan terween. Mutta kun hän nyt omin lupinsa wäljeele niitä wälkappaleita, joita tauti-huoneessa oppi tuntemaan, ja nämät wälkappaleet hänen kädessään kadottiwat eläwäksi tekewän woimansa, jonka ainoastaan Mikääläri woi antaa, niin ne owat hänelle kuolemaksi eikä elämäksi. Hän peittää itsensä omaan wanhurskauteensa lain alla niinkuin jänes, joka kätkee päänsä pensaasen, ja luulee, ettei kukaan näe hänen alastomuutensa häpyä ja luulee särkewänsä taivaan rukouksillansa, niinkuin Baalin papit: kuin tämä kaikki tapahtuu lain ikeen alla, ulkopuolella oikeaa armonjärjestystä, täytyy hänen ja hänen opetuslastensa tulla kadotetuiksi.

Toinen luuli kaikki olewan hywin, kun hän oli hiukka sen maistanut lääkärin woidetta, jonkatähden hän kufulla ja wimmalla hylkää kaikki karwaat ja katkerat lääkitykset: synnin tuntemisen, katumuksen ja parannuksen pitkaa, kun niitä hänelle tarjotaan, ja juomuttaa itsensä juomalla, jonka hän itse on walmistanut ja jonka hän kutsuu Ustoksi; ja tämä myrkky, jonka minä hänelle tuo tuostakin keitän, tekee hänen ja hänen tanssaajansa wirtukiksi ja sutteliksi. Molemmat nämät miehet owat jo niin kadottaneet luonnollisen ymmärryksensä, etteiwät he enään anna auttaa eikä oikeasta itseänsä. Kiuku ja hulluus hallitsee heitä ja he owat esyittäneet monta sielua, mikä Njankaittinen on kutsunut; he ansaitsewat kyllä istua ylimmäisellä istuimella kun kerta tulewat meidän tykömme. Minä iloitsen, että walhe ja julkisesti wäärä oppi walloittawat niitä, joilla oli ollut parempaa tarjona.

Saatana.

Tämä on erinomainen asia. Mailman suruton ihminen — kun hän näkee nämät eripuraisuudet hallitsewan niiten wälillä, jotka owat lähteneet elämän tielle — Naamatun puustawin ymmärryksestä rupee epäilemään ja ajattelee pian että kaikki on tarpeetonta pääwaimaamista. Ne papit, jotka kawalasti olet wanginnut, näyttawät kaikki erinkaltaista esyityksen haaraa, joihin Natamin lapset luonnosta owat taipuneet. Ei kukaan tahdo antaa Kristukselle kunniaa kokonansa olla perustuksena sowintoon Jumalan ja ihmisen wälillä. Lain orjuuden alla owat sielut saawat lohdutuksensa opotetusta uskollisuudesta lain käskyille, ja kun rukouksen harjoitukset tulewat siihen liäksi, niin ei heiltä mielestään puutu mitään. Toiset taas luulewat uskon seisowan täydessä wapaudessa lain kurituksesta siälläsasuwan synnin ja siitä seuraawasta katumuksesta ja etsimisestä hetkellisestä puhdistusta Kristuksen weressä. Nämät ylönantawat kaidan tien, ja löytäwät uskon, joka soipi tuntemisesta ja istuu päässä, ja on oikeastaan tyhjä luulo. Nyt löytyy koko ihmisjoukkoja, jotka lain orjuuden alla ja polwi-rukouksilla työtä tekewät, tullaaksensa autuiksi, ja tulewat kuitenkin viimein minun tyköni. Toiset luulewat heillänsä olewan uskon, lujan kuin wuoren, mutta sen perustus ei ole kunninkaan Kristus, sillä hän on ainoastaan tobellisesti fairastawan parantaja; — waan heidän perustuksensa on lihallisen tuntemisen luulokumaus, jonka minä heille suon. Paras se, ettei he ole autettawat. Minulla on jo monta kumpasestakin lahkokunnasta piinahuoneessani.

(Henki menee.)

Saatana (yksin).

Niin loppui taivaan kutsuminen, ja minun on sanomaton nautinto korjata niitä, jotka kuolewat ja erfanerwat maailmasta petollisessa toiwossa autuudesta, joka on perustettu määrän ja esyittä-

wän opin päälle; ainoastaan — — — (Sumina kuuluu: yksi henti tulee sifalle.)

Saatana.

Sinä luutas ja hywinpuhuwa henti! Mistä tulet? Mitä olet toimittanut?

Henki.

Minä luulen toimittaneeni asiani erittäin hyvin. Varustettu myrkyllisellä eripuraisuuden siemenelläni waeluin minä nuoren miehen haahmossa useampain maitten läpitse, etsiäkseni niitä, jotka toistisesti ja elämällä tavalla ovat parannuksen tiellä ja uskon kautta yhdistetyt Kristuksen kansa. Minulla oli tarkoituksena heitä wadaan koetella kawaluuttani, ja hukuttaa heitä keskinäisen eripuraisuuden kautta, houkuttelemalla heitä oikealta tieltänsä. Minä tulin eräänä päivänä muutamaa paikkaan, jossa löysin heidän koossa ja pistäysin hiljaa heidän joukkoonsa, ja odotin tilaa karata heidän päällensä. Heidän työhnsä oli weisuus, lufeminen ja rukous. Mutta kun minä kuulin heidän rukouksensa ja weisuunsa, nousin minä täyteen kiukuun, häpyyn ja pelloon, ja minun täytyi häwenneenä mennä ulos huoneesta; sillä siinä oli hengen woima koko heidän ollosaan semmoinen, jota ei woinut vastaanseisoa enkä kestää. Wuotit muistuttivat minulle jotakin, jota kuulin ajan alussa ennen meidän ulosheittämistämme, ja minä näin selvästi, ettei eripuraisuuden siemeneni saattanut menehtyä tässä pellossa. Mituinen walwominen, sydämen särjetty tila, elävä ikäwöitseminen Herran perään ja palawa meljellinen rakkaus oli niin wäterä muuri heidän ympärillänsä, että heidän lukistamisensa nyt oli aivan mahdoton. Minun täytyi siis jättää toiwoni nyt peittää heitä, mutta wuuyin kuitenkin heidän joukossansa, teeskentelin itseni heidän ystäwäkseen ja otin tarhan waurin kaikista heidän sifällisistä ja ulkonaisista mienoistaan, jotta jos mahdollista, löytäisin awointa owea karatakseni heidän päällensä. Mikä tuli minulle suututtaman pitkäksi odottaesani, mutta kun kestämättömyys on meidän waltakuntamme pääajatus, niin en mennyt pois. Wähitellen näin minä jonkun muutoksen. Palawa, elävä weisuus lannistui, liekinä palawa rukous ja huuto sywyystestä sammui sammumistaan, ikäwöiminen Herraa jäi sifkeen, lapsellinen ilo ja halu keskinäiseen kanssakäymiseen muuttui tawalliseksi ystäwyydeksi joll' aifaa ulko-tawat ja kanssapuheet vielä olivat hengellisestä laadusta. Penseys ja puoli-uni wei heidät autuuden halpana pitämiseen. Tämä kaikki ei ollut muuta, kuin mitä minä toiwoin, ja minä olin juuri walmis alkamaan työni, kuin suureksi harmikseni mies astui edes, ja puhutteli heitä seuraawalla tavalla: „nyt, hywät ystäwät, ei ole hywää matkassa! onneton muutos on tapahtunut koko Jumalan kutsutussa ja heränneessä joukossa, perfeleellinen yksitytywäisyys ja kuollon tylmyys on jäädyttänyt teidän jäsenenne ja kuivuttanut woi-

man ja ytimen teidän parannuksessanne. Muistuttakaa nyt itsellenne sitä aikaa, jona Herra ensin kutsui teitä parannukseen, ja asettakaa se tämän nykyisen rinnalle: missä on nyt murhe Jumalan mielen jälkeen, murheellinen ja särjetty sydän, jotka ovat perustus elämään parannukseen; paifji tätä perustusta on kaifki latumus ja parannus kelwoton. Jos te muistatte, mitenkä silloin oli teidän kanssanne, niin täytyy jokaisen tunnustaa, että tätä pääuntomerkkiä ei nyt löydy teissä. Irtonainen ja kewyt mieli on wallannut teitä, ja teidän huutamisesne ja walittamisesne hätäänne elämän herran edessä on suorastaan lafannut. Missä on nyt rakkaus Jumalan sanaan, joka päiwän ja öin oli teidän walonne, teidän lohduituksenne, ja joka wireästi oli teidän käjisänsäne ikäwän alla etsiesänsäne elämän tietä? Ette tunne enään elämällä tavalla Jumalan wihaa synnin ylyse. Ette seis enään yöstä ja päiwää niinuin warioiwat sotamichet pelwolla ja wawistuksella, ja jos Herra nyt tulisi, niin on warmaa ettei useimmilla olisi muuta näyhtää, kuin sammuneita, ölyttömiä lampuja. Muistattekko ennen, kun tulitte kokoon, kuinka teidän sydämenne lämpösesti tykytti nähdesänsäne niitä, jotka parannusta tekivät, ja kuinka eläwät teidän kanssapuheenne olivat Herrasta Kristuksesta, ja kuinka huolelliset te olitte tafaajamaan sitä, ettette häntä kadottaifi? Mailma, kaiken sen kansa mitä hänellä on, oli teille halpa, — mitenkä nyt on? Asettakaa, hywät ystäwät! rinnatussen teidän tilanne silloin ja nyt, ja teidän pitää hämmästyksellä ja wawistuksella nähdä, että elämän Herra syystä nuhtele teitä näillä Almestyskirjan sanoilla: Minulla on sinua vastaan, että sinä sen sinun ensimmäisen rakkaudes amoit plön: muista siis kustas lankeisit, ja tee niitä ensimmäisiä töitä. Te juoksite tofin hetkeksi, mutta nyt olette kadottaneet kaiken elämän, ja seisotte niinuin kuivettuneet puut, ettekä muuta ansaitse kuin tuleen heitettää, ja tuli tulee teidän osaksi, jollette kiruusti ha'e apua teidän hirmiään tilaanne. Wai mitenkä? Minä kysyn teiltä vielä terran: kuinka on eläwän murheen kanssa Jumalan mielen jälkeen? Penseys on wihollinen, joka hiljaksene ahdistaa Jumalan lapsia ja antaa heränneen joukon pitää sen ajatuksen ja löyhän luulon, että he vielä ovat tiellä tawaaßen, jos kohta löytyis joku wähäinen puutekin. Niin se on käynyt enimmän osan kansa teistä, ja lapsellinen pelto Jumalan edessä, jonka täytyy löytyä alusta loppuun asti koko waeluksen läpi, on poisja. Woi teitä, ettette ole kätteneet tawaraanne, woi teitä, että lamput ovat sammuneet ja te olette nyt tällä hetkellä ilman osaa ja arpaa elämän Herrassa. Mikä on nyt tehtäwänä? Onko nyt elämän tie teille ijäksi suljettu? Ei, kyntäkää uudelleen ja alkää kylwäkö ohdakkein sakaan. Tässä ei auta enää rakentaminen wanhan kristillisyyden perustuksen päälle, eikä paikkaaminen wanhaa waatetta uudella paikalla. Teidän kristillisyytenne on siirtynyt sydäimestä ja omasta tunnoista päähän, ja pensitys nukuttaa sekä pappeja että talonpoikia petollisessa kristillisyyden-unesja, kun ei he

lankee törkeihin synteihin eikä mene suoraan takaisin maailmaan. Jos olette olleet murheellisia, isoovaisia ja janoovaisia ja maanneet haisevilla synneillänne Herran Kristuksen tauti-huoneessa; tämä kaikki ei auta teitä, jollotte nyt tällä filmänräpäykellä ole siellä. Se on pettämätön totuus, että kristityn totinen elämä pian katoaa ja muuttuu uneen ja kuolemaan, ja se niin äkkiä, ettei äffinäiset voi sitä käsittääkään. Tahdotteko nyt tietää mikä on tehtävänä? Herran Kristuksen ja Hänen suuren tuomiopäivänsä tähden, alkäätkä katsoa läpi formein ja alkäätkä olko pehmeitä itseänne vastaan, te papit ja talonpojat te ylhäiset ja alhaiset, waan tehkäätkä kaikki, mitä tehdä voitte näinä viimeisinä aikoina pelastaaksenne sielunne. Alkoon kukaan teistä rohjetko olla kiiruusti notkistamasta sydämensä polwia meidän elämän ja wälewän Päämiehemme edessä, kunnian Ruinikaan Herran Kristuksen; rukoilkaa yötä ja päivää armoa parannukseen ja koko hengellisen elämännen uudistukseen. Alkoon kukaan tässä luottako tieto-walkeutensa eikä wanhan koettelemus-warainja päälle, waan niinkuin kokonaan kuolleina ja jokeina lähättäköön sielunsa pyynnön saamaan elämää ja henkeä Häneltä. Uudistakaat teidänne henkenne mielessä. Hän, jonka silmät loistawat kuin tulenliekit, näkee teidät kaikki tällä hetkellä, ja huomaa teidän, te ihmisraukat, seisowan wanhan tietonne pohjalla, wahan rapistawan kristillisyyden kuorta. Sanokaat minulle: eikö tämä ole totuutta? Kenenä sieluisia on Kristus oikein kallis? Kutka elävät uskossa, pitävät joka hetki öljyä lampuissaan, ja ajawat lattaamatta takaa wakuutusta lapsen oikeudesta? Walkea on sammunut teidän sydämissänne, ja tapahetuissa tunnon nuhteissa nousee epäuskon sawu sen temppelein tuhwesta, jonka Herra teissä rakensi. Mutta vielä istuu Herra Kristus armoistuimella: rientäkää ilmottamaan hänelle kuollutta tilaanne, walittakaat lattaamatta Hänelle teidän surkiaa tilaanne ja jos kohta tämä kattiaa, niin alkakaat aina ja aina uudelleen kadonneina ja jumalattomina. Mutta — katso, kuinka luisat eikö ole teidän kätenne, kuinka kankeat teidän jalkanne (teidän sielunne sisälliset halut), ryhtymään työhön, eh'ette tarwitsse turmeluksesta luonnostanne patottaa mitään lain waatimusten jälkeen, waan ewankeliumillisesti pyytää kaikkia Herralta Kristukselta. Tämä on nyt ainoa neuwo teille, jonka kautta taidatte autettaa: tämä on myös se uudistus, jota kaikki uskolliset Jumalan lapset alati ja lattaamatta harjoittawat: tämä on juuri heidän heikkellinen elämänsä, tämä on nyt juokseminen kiistassa, jonka kautta Jumalan waltakunnalle tehdään wäkiwaltaa. Nyt tehkoon kufin teistä mitä hänelle hywäksi näkyy: jos tahdotte hyljätä tahi ottaa hywäksi mitä olen sanonut teille, se on wapaassa wallasfanne."

Saatana.

Miks'et spytännyt sen miehen suun täyteen kiehuwaa pikää ja tulkiwiiä?

Senki.

Minulla oli kyllä nämät kappaleet waruilla, mutta näkymätön, wäkewä enkelein wahti ympäröi häntä niin, et'en edes pääsnyt häntä liikkeeseen, sillä he kantoiwat hänen käsillänsä. Miehen puhe teki sanantuuhioiden suurimpaan osaan wälewän waiikutuksen, ja he lankeisimat maahan rukoukseen huudolla ja kyynelillä, niin että minun täytyi pötkiä jalkohini, sillä näkymättömässä hahmossa näkyi minulle elämän Herra seisowan heidän keskellänsä. Minulla oli nyt ainoastaan warinottaa wainoojiamme ja odottaa sopiwa tilaa. Minä hawaitfin jonkun ajan perästä, että ehkä enimmäkseen tulimat lyödyiksi ja liikutetuiksi hetkeksi miehen hehoittawasta ja houkuttelewasta nuhteesta, niin olimat kuitenkin harwat ne, jotka koko sydämeistään ja sielustaan alkoimat täyttää, mitä mies oli heille käsennyt. Kun tämä liikutus oli ohitse, meniwät enimmäkseen takaisin rakastettuun penseenteensä ja siälliseen huolimattomuuteensa. Kun he tässä olimat joksikin wahwistuneet, tulim minä takaisin joukkoon, ja aloim kiinnittää heidän tarkkailemisensä toistiinsa. Minä kuisutin yhdelle korwaan: näetkö tuota miestä, joka niin paljo puhui teille uudistuksesta, kuinka huolettomalta ja uneliaalta hän näyttää? Etkö näe kuinka X. Y. Z. teeskentelewät tämän meidän puhujamme läsnäollessa, saadaksensa hywää nimeä, ja etsiwät häntä wireästi, että voittaisimat ansiota toisten tyfönä. Tämä leweni, ja kateuden ja karwauden juuri alkoi siewästi itämään penseisjä ja joutilaisja sieluisja: juorut, walhe ja panetus eneni päivä päivästä, ja wäljellinen raffaus hylmeni enemmin ja enemmin. Häpiälliset huudot, joita mailman suruttomat lapset ennen Herran tähden kokoonpaniwat ja lewittiwät heränneistä, syntyiwät nyt heidän omassa joutossaan, ilman perustuksetta ja totuudetta, kerrottiin meidän tavallijella koston ilolla, ja kaikki tuli täyteen liikuntoon: itsekuki surkutteli toijen lankeemusta salatulla ilolla, eikä kukaan enään murehtinut omaa wiheliäisyyttänsä. Tämä nyt oli meidän waltakuntamme selwä polku heissä; mutta harwat ymmärsiwät tämän, harwat ottiwat hywäkseen waroitukfen siltä pieneltä joukolta, joka elää pelwossa, itsensä ja mailman kieltämisestä. Minä mainitsin kieltämisistä: tämän he nyt huujiwat tekopyhyydeksi ja ulkokultaisuudeksi, ja he luuliwat että ewankeliumillinen wapaus sallii mailmallista hefumata, tawarain tasaamista ja enäntämistä, foreutta ja ylöllisyyttä y. m. Nyt minä tulim runsaasti lohduetetuksi odottamisesani, sillä en ole odottanut hukkaan. Bieni osa heränneistä on nyt enään jälellä, mutta se uskaa kaswaa siällisen ihmisen puolesta päivä päivästä eikä anna itseänsä houkutella matalimmalta askeleelta ja on sentähden kätettyinä. Toijet tulewat kyllä vielä usein kutsutuiksi ja oikastuiksi, mutta että se haawoitaa heidän liballista ylypeyttänsä, niin eiwät mitkään waroitukset woi waiikuttaa heihin.

Saatana.

Nyt on kaikki hyvin! Heränneet eivät tiedä, mikä kallis tuli tainvaasta welsjellinen raffaus on, ja että, jos he sen sammuttawat, niin he kohta owat erotetut elämästä Jumalassa. Se on juuri minun salattu wiisauteni, että saan ihmisiä pois oikialta tieltä, ketsinäisen wihan ja wainon kautta. Tulkaat tänne minun palvelushenkeni, Te, jotka uskollisesti palvelette minua, ja weisatkaat iloinen weisu!

(Se kofountumat ja huutawat tulifilla kielillä: Hywin täy, Hurraa! Hurraa!)

